
Цивільне, підприємницьке, господарське та трудове право

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СЛУЖБОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

КРАСЮК Наталя Іванівна - здобувач кафедри загальноправових дисциплін факультету права та масових комунікацій Харківського національного університету внутрішніх справ

УДК: **342.922:342.957**

В статті досліджуються питання, присвячені особливостям адміністративної відповідальності за службові правопорушення в сфері земельних відносин. Автором пропонується термін «службове адміністративне правопорушення в сфері земельних відносин», систематизовані складові таких проступків, а також визначені напрями удосконалення діючого законодавства України в цій сфері.

Ключові слова: правопорушення, адміністративна відповідальність, земельні відносини, законодавство, удосконалення

Земля є одним з найбільш цінних національних багатств, яке перебуває під особливою охороною держави, і тому протиправні дії, які вчиняються у цій сфері, інколи мають великий суспільний резонанс. На теперішній час дуже актуальним є питання забезпечення законності та правопорядку у всіх сферах суспільного життя, і земельна галузь не є виключенням. На сьогодні ситуація із регулюванням та захистом суспільних відносин щодо користування та розпорядження землею ще залишається далекою від ідеалу. Ми можемо спостерігати, що мають місце маніпулювання з дозвільними документами в сфері земельних відносин, незаконні забудови землі, порушення прав громадян на кадастрову інформацію, корупційні дії тощо. Прикрим є те, що значна маса зловживань в сфері земельних відносин здійснюються за активної участі посадових осіб місцевих органів

влади, органів місцевого самоврядування. Дуже багато протиправних діянь, що вчиняються представниками органів влади в сфері земельних відносин, заборонено нормами адміністративного законодавства, а переважна їх більшість внесена до Кодексу України про адміністративні правопорушення в якості адміністративних проступків. Отже, вважаємо, що питання адміністративної відповідальності за службові правопорушення в галузі земельних відносин набувають певної актуальності.

Зазначеним вище проблемам у свій час присвячували праці Г.В. Анісімова, О.В. Белікова, Н.В. Бондарчук, Г.К. Лоїк, М.В. Шульга, Ю.В. Чиж та ін. [1-6]. Натомість, аналізу механізму вчинення службових адміністративних правопорушень у зазначених публікаціях уваги майже не приділено. Крім того, ми повинні пам'ятати про постійні зміни законодавства України про адміністративну відповідальність, що змушує нас знов переглянути актуальний стан справ у даній галузі.

Метою статті є аналіз та систематизація службових адміністративних проступків, які вчиняються у сфері земельних відносин, а також внесення пропозицій щодо оптимізації чинного законодавства України в цій галузі.

Складність розглядуваного питання складається в тім, що у Кодексі України про адміністративні правопорушення не має спеціальної глави (на відміну від Кримінального кодексу України), яка б була

присвячена виключно «службовим правопорушенням». Відповідно до статті 14 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) посадові особи підлягають адміністративній відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з недодержанням установлених правил у сфері охорони порядку управління, державного і громадського порядку, природи, здоров'я населення та інших правил, забезпечення виконання яких входить до їх службових обов'язків, а отже такі правопорушення можуть знаходитися у будь-якій главі чинного КУпАП.

Крім того, земельні відносини, як суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею, мають екологічну та економічну складову, отже, слід уважно розглядати склади правопорушень, які вчиняються в сфері охорони навколишнього природного середовища та здійснення господарської діяльності, на предмет їх можливого вчинення відповідно до сфери земельних відносин.

Аналіз праць фахівців, які здійснювали дослідження понять «службове правопорушення», «посадова особа», «службовий злочин» та чинної нормативно-правової бази [7-11] дає нам змогу стверджувати, що суспільне небезпечне діяння щодо службової сфери завжди обумовлене правовим становищем суб'єкта, який вчиняє службовий злочин: а) або шляхом використання службового становища, діючи у межах своїх повноважень; б) або внаслідок виходу за межі прав та повноважень, наданих йому за посадою чи у зв'язку із службовою діяльністю, яку він здійснює; в) або внаслідок невиконання чи неналежного виконання покладених на нього службових обов'язків.

Зазначені правопорушення мають загальні спільні риси, до яких належать: 1) вчинення діяння з використанням посадового становища або у зв'язку з обійманню посадою і 2) всупереч інтересам служби. Визначаючи термін «посадова особа», необхідно виходити з правозастосовної практики, яка зазначає, що головним критерієм віднесення особи до кола посадових осіб є наявність в неї організаційно-розпорядчих

або адміністративно-господарських функцій.

Отже, суб'єктів службового адміністративного правопорушення у сфері земельних відносин можна розглядати в широкому та вузькому аспектах. У вузькому аспекті суб'єктом службового адміністративного правопорушення у сфері земельних відносин є особи, які здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій в сфері земельних відносин. Такі особи, як правило, не мають конкретного правового зв'язку із земельною ділянкою, а виконують, здебільшого управлінські та контрольні функції: наприклад посадові особи Міністерства аграрної політики та продовольства, Державної інспекції сільського господарства, Державного агентства земельних ресурсів.

У широкому аспекті до таких осіб можна додати тих, хто виконує організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції на державних, комунальних чи приватних підприємствах, які мають з певною земельною ділянкою правовий зв'язок (власник, користувач): директор підприємства, головний інженер. Важливим для визнання таких осіб суб'єктами правопорушення є те, що до їх повноважень мають входити обов'язки щодо дотримання вимог земельного законодавства України.

Таким чином, службове адміністративне правопорушення у сфері земельних відносин – це суспільно-шкідлива, протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею, що вчиняється особами, які здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних, комунальних, приватних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих

чи адміністративно-господарських функцій.

Класифікувати службові адміністративні правопорушення в сфері земельних відносин можна, наприклад, відповідно до сфери їх вчинення.

Корупційні адміністративні правопорушення. Корупційні адміністративні правопорушення в сфері земельних відносин є особливим видом службових правопорушень в цій сфері. Дуже часто з метою отримання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб шляхом протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей службові особи порушують вимоги чинних нормативних актів в земельній сфері.

Вивчення статистичних даних МВС України показує, що протягом 2013 року кількість протоколів про корупційні правопорушення, направлених до суду, складало 2168, всього за такі правопорушення притягнуто до адміністративної відповідальності 1696 осіб, з них 43 особи притягнуті судами до відповідальності корупційні адміністративні правопорушення у земельній сфері [12]. Державне агентство земельних ресурсів повідомляє, що протягом 2013 року за результатами опрацювання інформації, що надійшла від територіальних органів земельних ресурсів, отримано повідомлень щодо 41 державного службовця та одного працівника, затриманих під час вчинення злочинів або стосовно яких порушені кримінальні справи, а також семи державних службовців, стосовно яких складені протоколи про вчинення корупційних правопорушень, з яких 26 особи – начальники та заступники начальників територіальних органів Державного агентства земельних ресурсів. До корупційних правопорушень можна віднести:

- порушення встановлених законом обмежень або заборони щодо одержання дарунка (пожертви) (стаття 172-5 КУпАП);
- порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (стаття 172-7 КУпАП);
- незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з ви-

конанням службових повноважень (стаття 172-8 КУпАП);

- невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172-9 КУпАП).

Об'єктом даного адміністративного проступку є суспільні відносини у сфері державного управління земельними відносинами, а також у сфері запобігання та протидії корупції.

Об'єктивна сторона зазначених правопорушень виражається:

- у порушенні особою встановлених законом обмежень та заборони щодо одержання дарунка (пожертви) – стаття 8 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»;
- у неповідомленні особою безпосереднього керівника у випадках, передбачених законом, про наявність конфлікту інтересів – статті 1, 14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»;
- у незаконному розголошенні або використанні в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень – стаття 10 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»;
- у невжитті передбачених законом заходів у разі виявлення корупційного правопорушення – стаття 5 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» [13].

Склад цих правопорушень є формальним. Тобто, для наявності об'єктивної сторони закон вимагає встановлення лише діяння (дії або бездіяльності). Наслідки цих правопорушень хоча і можуть іноді наставати, але перебувають за межами складу. Вони не включаються до об'єктивної сторони цих складів як обов'язкова ознака і їх встановлення на кваліфікацію не впливає.

Суб'єктами даних правопорушень є:

- а) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування в сфері земельних відносин:
  - державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;
  - посадові та службові особи інших державних органів.
- б) особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій дер-

жави або місцевого самоврядування в сфері земельних відносин:

- посадові особи юридичних осіб публічного права;
- особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, оцінювачі тощо) [13].

Протоколи за дані правопорушення мають складати: органи внутрішніх справ, органи Служби безпеки України, прокуратура. Протокол про вчинення адміністративного корупційного правопорушення разом з іншими матеріалами у триденний строк з моменту його складення надсилається до місцевого загального суду за місцем вчинення корупційного правопорушення. Справи розглядають районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді) [14].

Відмітимо, що 26.04.2015 року планується набрання чинності новим законом України «Про запобігання корупції». Відповідно до його положень дещо зміниться зміст розглядуваних статей КУпАП, насамперед, в частині збільшення штрафів за вчинення корупційних правопорушень. Так, згідно з перехідними положеннями запропоновано новий зміст санкцій статей 172-4-172-9 КУпАП, а також Кодекс доповнено статтею 188-46 «Невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства з питань запобігання корупції». Крім того, в кодексі з'явиться нове стягнення за вчинення корупційних правопорушень «Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю», а розглядатиме ці справи суд (суддя).

Правопорушення щодо реалізації права на інформацію в сфері земельних відносин. Конституцією України закріплено право громадян на отримання інформації для реалізації своїх прав та свобод. В сфері земельних відносин це право також займає власну нішу. Адже така інформація може бути пов'язана із екологічним станом земель, або з порядком користування та розпорядження земельними ділянками. Крім того, в сфері земельних відносин дуже великим є обсяг звернень громадян до відповідних суб'єктів управління (як держав-

ного, так і самоврядного). Отже, наступна група службових правопорушень в сфері земельних відносин пов'язана саме з правом на інформацію.

До них ми віднесемо наступні діяння:

- відмова від надання чи несвоєчасне надання екологічної інформації (стаття 91-4 КУпАП);
- порушення права на інформацію та права на звернення (стаття 212-3 КУпАП).

Об'єктом цього правопорушення є суспільні відносини у сфері інформації (екологічної інформації). Предметом правопорушення, відповідно до тематики дослідження, є інформація в сфері земельних відносин, в тому числі екологічного характеру [14].

Об'єктивна сторона цих правопорушень полягає у:

- неоприлюднені інформації у сфері земельних відносин, обов'язкове оприлюднення якої передбачено законами;

- необґрунтоване віднесення інформації у сфері земельних відносин до інформації з обмеженим доступом, ненадання відповіді на запит на таку інформацію, ненадання інформації у сфері земельних відносин, неправомірна відмова в наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання недостовірної інформації;

- обмеження доступу до інформації в сфері земельних відносин або віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом, якщо це прямо заборонено законом;

- незаконній відмові у прийнятті та розгляді звернення, що стосується сфери земельних відносин;

- відмові від надання чи несвоєчасне надання за запитами повної та достовірної екологічної інформації щодо об'єктів земельних відносин, передбаченої законодавством. Екологічна інформація, що надається, повинна бути повною (тобто містити усі необхідні відомості) та достовірною (відповідати реальним фактам).

Суб'єктом правопорушення може бути посадові особи, які відповідальні за володіння та розпорядження публічною інформацією в сфері земельних відносин, в тому

числі екологічного характеру, а також працюють із зверненнями громадян [15].

Складати протоколи за статтею 91-4 КУпАП має право, окрім тих осіб, що розглядають справи (п. 12 статті 255 КУпАП), громадський інспектор з охорони довкілля. Розглядає справи про адміністративні правопорушення, передбачені цією статтею, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів – Головний державний інспектор, старші державні інспектори, державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища [14].

Протоколи за статтею 213-3 КУпАП мають право складати уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (крім порушень права на інформацію відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»), Голова ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя або уповноважений радою член ради адвокатів (у частині, що стосується порушення права на інформацію відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Розглядають справи про це правопорушення районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді) [16].

Правопорушення щодо дозвільної та ліцензійної діяльності в сфері земельних відносин.

До таких порушень відносяться:

- порушення вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру (стаття 166-10 КУпАП);
- порушення законодавства про ліцензування певних видів господарської діяльності (стаття 166-12 КУпАП).

Об'єктивна сторона правопорушення за статтею 166-10 складається у неповідомленні або несвоєчасному повідомленні про відмову у видачі документа дозвільного характеру у сфері земельних відносин, порушення дозвільним органом строків вида-

чі документа дозвільного характеру у сфері земельних відносин; анулювання документа дозвільного характеру у сфері земельних відносин дозвільним органом з підстав, не встановлених законом [17].

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого статтею 166-12 КУпАП, полягає у порушенні встановлених законом строків для повідомлення про прийняття рішення про видачу, відмову у видачі ліцензії або її копії, про залишення заяви про видачу ліцензії або її копії без розгляду; порушення встановлених законом строків для оформлення ліцензії або її копії, видачі дублікату ліцензії, видачі переоформленої ліцензії; вимагання непередбачених законодавством документів для одержання такої ліцензії. Серед прикладів такої діяльності в сфері земельних відносин можна навести повноваження Державного агентства земельних ресурсів, яке видає ліцензії на провадження господарської діяльності з проведення землеоціночних робіт та земельних торгів [17].

Протоколи про адміністративні правопорушення за статтями 166-10 та 166-12 складають уповноважені особи Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [18]. Розглядають справи районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди [14].

Суб'єкт правопорушення – посадові особи дозвільних органів, які здійснюють погодження, видають дозволи, висновки, свідоцтва у сфері земельних відносин, наприклад, посадові особи Департаменту державної експертизи та ліцензування Державного агентства земельних ресурсів.

Адміністративні правопорушення, які пов'язані із землевпорядною документацією та порядком ведення Державного земельного кадастру:

- а) перекручення або приховування даних державного земельного кадастру (стаття 53-2 КУпАП);
- б) порушення законодавства про Державний земельний кадастр (стаття 53-6 КУпАП);
- в) порушення строку погодження (відмови у погодженні) документації із землеустрою (стаття 53-5 КУпАП).

Об'єктом зазначених правопорушень є суспільні відносини у сфері землеустрою, державного управління земельними ресурсами, державного контролю за використанням та охороною земель, моніторингу земель. Державний земельний кадастр містить дані реєстрації права власності, права користування землею та договорів на оренду землі, обліку кількості та якості земель, бонітування ґрунтів, зонування територій населених пунктів, економічної та грошової оцінки земель.

Об'єктивна сторона цих правопорушень полягає у:

– перекрученні або приховуванні даних державного земельного кадастру. Приховування означає неповідомлення відповідної інформації належним адресатам або несвоєчасне подання їм. Поняттям приховування може охоплюватися також відмова надати певні відомості у відповідь на запит уповноваженого суб'єкта. Перекручення – це подання завідомо неправдивих відомостей, які вводять адресата в оману у питанні даних державного земельного кадастру;

– порушенні встановлених законом строків внесення відомостей до Державного земельного кадастру, вимагання непередбачених законом документів для внесення відомостей до Державного земельного кадастру;

– порушенні посадовою особою Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування встановленого законодавством строку погодження (відмови у погодженні) документації із землеустрою.

Суб'єкти правопорушень:

– посадові особи Державного агентства земельних ресурсів та Державного підприємства «Центр державного земельного кадастру», як держателі та адміністратори Державного земельного кадастру (статті 53-2, 53-6 КУпАП);

– посадові особи органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, які мають погоджувати документацію із землеустрою (наприклад Державного агентства земельних ресурсів, виконавчий орган міської ради у сфері містобудування та архітектури, територіальні органи Мі-

ністерства екології та природних ресурсів тощо) (стаття 53-5 КУпАП).

Розглядають справи про зазначені адміністративні правопорушення та накладають стягнення:

– головний державний інспектор, старші державні інспектори, державні інспектори сільського господарства (стаття 53-2 КУпАП);

– головний державний інспектор, старші державні інспектори, державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища (статті 53-5, 53-6 КУпАП) [14].

Проведене дослідження дозволяє нам сформулювати певні висновки:

Чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення не оперує поняттям «службова особа», у статті 14 використовується термін «посадова особа» на відміну від Кримінального кодексу України. Отже, це питання потребує подальшого вивчення для розробки пропозицій щодо уніфікації зазначених термінів.

Службові адміністративні правопорушення на відміну від певних видів службових злочинів мають формальний склад, ознакою якого є те, що для визнання діяння адміністративним проступком обов'язковою є наявність діяння без настання шкідливих наслідків.

Суб'єктів службових адміністративних правопорушень у сфері земельних відносин можна розглядати в широкому та вузькому аспектах:

а) у вузькому аспекті суб'єктом службового адміністративного правопорушення у сфері земельних відносин є особи, які здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій в сфері земельних відносин;

б) у широкому аспекті до таких осіб можна додати тих, хто виконує організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції на державних, комунальних чи приватних підприємствах,

які мають з певною земельною ділянкою правовий зв'язок (власник, користувач): директор підприємства, головний інженер. Важливим для визнання таких осіб суб'єктами правопорушення є те, що до їх повноважень мають входити обов'язки щодо дотримання вимог земельного законодавства України;

Деякі положення чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення потребують, на нашу думку, певного вдосконалення. Зокрема мова йде про чітке визначення осіб, які мають складати протоколи про адміністративні правопорушення за статтями 53-2, 53-5, 53-6 КУпАП. Крім того, потребує оптимізації система органів, що розглядають справи про адміністративні правопорушення за статтями 53-5, 53-6 КУпАП.

Засновуючись на вищевикладеному, перспективними напрямками подальших наукових досліджень вважаємо розробку пропозицій щодо вдосконалення положень Кодексу України про адміністративні проступки в частині визначення поняття «службова особа», а також оптимізації порядку провадження в справах про адміністративні правопорушення в сфері земельних відносин.

Література

1. Белікова О.В. Механізм реалізації заходів адміністративної відповідальності за правопорушення в сфері земельних відносин в Україні [Електронний ресурс] / О.В. Белікова // Адміністративне право і процес. – 2013. – #4(6)/2013. – Режим доступу: <http://goo.gl/oaQRqV>

2. Бондарчук Н.В. Актуальні питання адміністративної відповідальності за земельні правопорушення / Н.В. Бондарчук // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2011. – Том 24 (63). – № 2. – С. 407-411.

3. Лоїк Г.К. Проблеми адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення вимог земельного законодавства України / Г. К. Лоїк, С. А. Диптан // Сучасні проблеми аграрного і природо-ресурсного права : зб. наук. праць Між-

нар. наук.-практ. конф. 30–31 жовтня 2009 р., Київ / за заг. ред. В. М. Єрмоленка та ін. – К. : ІРІДІУМ, 2009. – С. 179-181.

4. Мілімко Л.В. Особливості адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері земельних відносин / Л.В. Мілімко // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 1. – С. 28-38.

5. Чиж Ю.В. Адміністративна відповідальність за службові правопорушення у сфері земельних відносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Чиж Юлія Володимирівна ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К., 2010. – 19 с.

6. Земельне право України [Електронний ресурс]: підручник / М. В. Шульга, Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін.; – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 368 с. – Режим доступу: <http://goo.gl/8q4Wcc>

7. Бантишев О. Відповідальність за злочини в сфері службової діяльності [Електронний ресурс] / О. Бантишев // Юридичний журнал. – 2003. – № 7. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=452>

8. Задорожний А.А. Кримінально-правова характеристика злочинів у сфері службової діяльності [Електронний ресурс] / А.А. Задорожний // Право і безпека, 2012. – № 2 (44). – С. 105-110. – Режим доступу: <http://goo.gl/5AEdIY>

9. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка – 7-ме вид., переробл. та до-пов – К : Юридична думка, 2010 – 1288 с.

10. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р., № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.

11. Щодо визначення поняття «посадова особа» [Електронний ресурс]: Листроз'ясування Міністерства юстиції України від 22.02.2013 р., № 1332-0-26-13/11. – Режим доступу: <http://goo.gl/wsuTli>

12. Звіт про стан протидії корупції у 2013 році [Електронний ресурс]: Офіційний сайт МВС України (Форма № 1-КОР). – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua>

АНОТАЦІЯ

У статті досліджуються питання, присвячені особливостям адміністративної відповідальності за службові правопорушення в сфері земельних відносин. Автором запропонований термін «службове адміністративне правопорушення в сфері земельних відносин», систематизовано склади таких проступків, а також визначені напрями вдосконалення чинного законодавства України в цій сфері.

SUMMARY

The article examines the issues about a specific administrative responsibility for service offenses in the sphere of land relations. The author suggests the term “service administrative offenses in the sphere of land relations”, a systematic components of such offences, and identifies ways of improving the current legislation of Ukraine in this sphere.

13. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 р., № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України, 2011. – № 40. – Ст. 404

14. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р., № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР, 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122

15. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р., № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 47 – Ст. 256

16. Про прокуратуру [Електронний ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р., №

1697-VII (набрання чинності відбудеться 25.04.2015). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page>

17. Про деякі питання щодо надання адміністративних послуг Держземагентством України та його територіальними органами [Електронний ресурс]: Наказ Державного агентства земельних ресурсів від 17.07.2013 р., № 295. – Режим доступу: <http://goo.gl/Jgri54>

18. Деякі питання діяльності Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 30.03.2012, № 237/2012. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/237/2012>